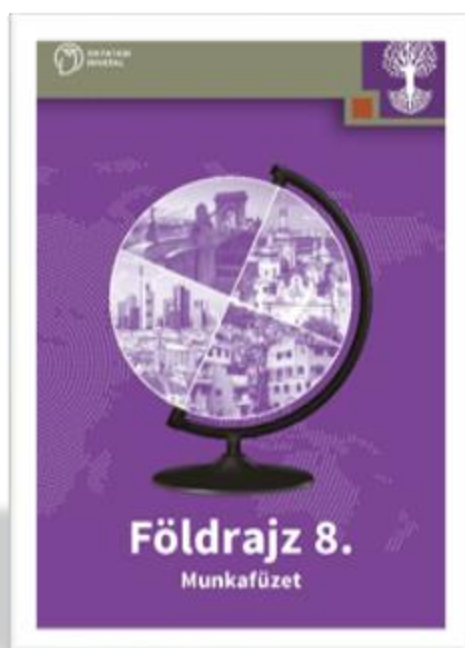

TANÁRI KÉZIKÖNYV

NT-98763 – FÖLDRAJZ 8.

A kézikönyv a Széchenyi 2020 Fejlesztési program Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Programjának EFOP-3.2.2-VEKOP-15-2016-00001 számú, A köznevelés tartalmi szabályozóinak megfelelő tankönyvek, taneszközök fejlesztése és digitális tartalomfejlesztés című projektje keretében készült. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósult meg.

Szerző

Balázs Brigitta

Szerkesztő

Arday István

Olvasószerkesztő

Varga Andrea

Sorozatterv, tipográfia

Takács Brigitta

Tördelés

Cseh Krisztina

© 1. kiadás, 2020

© Oktatási Hivatal, 2020

Raktári szám: NT-98763/K

Oktatási Hivatal

1074 Budapest, Rákóczi út 70-72.

www.oh.hu

Felelős kiadó

dr. Gloviczki Zoltán elnök

TARTALOMJEGYZÉK

A tankönyv koncepciójának bemutatása	3
Általános bevezető a tankönyv használatához	6
A tankönyv, a tankönyvi és a munkafüzeti leckék szerkezetének bemutatása	9
A tankönyvben alkalmazott újszerű tartalmi és módszertani megoldások	28
jánlott további segédanyagok, szakirodalmak	29
Melléklet.....	30

A TANKÖNYV KONCEPCIÓJÁNAK BEMUTATÁSA

A Földünk–környezetünk tantárgy egyedülálló módon, a társadalom- és a természettudományok szemszögéből ismerteti meg a diákokat a Föld természeti és társadalmi folyamataival. A tankönyv és munkafüzet tanulásfelfogása is ehhez igazodik, a leckékben mind a természeti jelenségek társadalmi következményei, mind a társadalmi jelenségek természeti következményei kulcsfontosságúan jelennek meg. Cél az elsajátított ismeretek, a megszerzett tudás iskolán kívül is történő felhasználása, a hétköznapi tevékenységekkel való összekapcsolása. Ennek érdekében a feladatok a mindennapi tapasztalatra is építenek.

A kézikönyv a 8. osztályos általános iskolai diákok földrajz tankönyvének értelmezésében, használatában nyújt segítséget: bemutatja a tankönyvi leckék szerkezetét, a tartalmi egységek és témakörök összefüggéseit. Segít eligazodni a használt piktogramok, tankönyvi és munkafüzeti QR-kódok értelmezésében, ezáltal is segítve a tanítási és tanulási folyamatokat. Útmutatást ad a tankönyvet kiegészítő munkafüzeti feladatok használatának típusaiban, bemutatva az egyes tantárgyak közötti kapcsolódási lehetőségeket. A földrajz tantárgy általános iskolában történő tanulása során – többek között – fejlődnek a tanulók tanulási képességei, a tudatos megfigyelés képessége, a koncentráció időtartama, a kognitív tanulási képességek, a gondolkodás. A diákok megtanulnak térben és időben is tájékozódni a Földön. Betekintést kapnak olyan elvont fogalmak ismeretébe, használatába, mint például a térkép világa, fejlesztve a térképolvasási képességeiket, az irányok (bal-jobb) és az égtájak pontos használatát, távolságok meghatározását. Megismerik hazánk és a kontinensek természeti és kulturális értékeit, a magyar feltalálókat, valamint országunk domborzati sajátosságait. A hagyományos eszközök mellett – a digitális tanulási kultúra jegyében – képessé válnak digitális eszközök tanári segítséggel történő célszerű, a megismerési tevékenységet, a kognitív képességeket fejlesztő, támogató alkalmazására.

A tankönyv játékos feladatokkal mutatja be a Föld kontinenseinek társadalmi, gazdasági és kulturális jellemzőit, kiemelt figyelmet fordítva a készség- és képességfejlesztésre. Hazánk és a kontinensek természeti és kulturális értékeinek megismertetésével – a környezet iránti felelősségtudat kialakítása, a környezetkímélő magatartás mellett – fejlődik a diákok információszerzési és feldolgozási képessége, konkrétan a szemléleti és logikai térképolvasási képessége is Magyarország, Európa és a távoli kontinensek térképeinek megismerésével.

Hangsúlyosan jelenik meg a játékos ismeretszerzés, a megerősítés (a többszöri megisméltés) a feladatok végrehajtásánál, az összefoglaló részek beépítésével, és a lényeges információk vastagon szedett megjelenítésével. A többszöri ismétlések lehetővé teszik a teljesítményszint növekedését, az emléknymok tartósabb kialakítását, az alap kognitív képességek automatikussá tételét.

A földrajzi ismeretek megismertetése szempontjából különösen fontosak a tankönyv változatos szemléltető anyagai, ábrái, illusztrációi – vizuális információforrásként – olyan jellegű korokról, tájakról, ahova az oktatás adott pillanatában személyesen nincs lehetőségünk bepillantást nyerni. Lehetőségünk van QR-kódok online felületekre mutató feladataival segíteni a tartalom megértését és a gyakorlást, ezeket a gyerekek tankönyvei és munkafüzetei egyaránt tartalmazzák.

Az internetes platformok folyamatos változásai miatt a tanári kézikönyvben ajánlunk olyan jellegű oldalakat, ahol a diákokat a tanult, a tankönyvben szereplő földrajzi területekre tudjuk tanári irányítással kalauzolni, ahol lehetőség van a különböző földrajzi tájak jellemzőinek a megfigyelésére. A geoguessr honlap (<https://www.geoguessr.com/free>, utolsó letöltés: 2020. augusztus 25.) jelenleg 2D-s panorámaképek megtekintését biztosítja (1. melléklet). Az ingyenes verzióban nincs lehetőségünk konkrét képet kiválasztani, hanem a játék által kiadott kép – véletlenszerűen – a világ bármely tájáról származó kép lehet, melyről el kell döntenünk, hogy a világ melyik táján készülhetett a fotó, ennek alapján bejelölni a világtérképen. Jól alkalmazható a feladat az összes táj megismerése után az összefoglalásnál, ugyanakkor vigyázzunk, hogy valóban élményt, megerősítést jelentsen a diákoknak, ugyanis kevés irányító szerepet kap a pedagógus. Egy másik lehetőség a tour creator oldal használata (<https://arvr.google.com/tourcreator/>, utolsó letöltés: 2020. augusztus 26.), itt különböző utakat hozhatunk létre diákjaink számára, ahol lehetőség van a Google térkép alapján az éghajlati öveknek megfelelő 3D-s képeket kiválasztanunk, és hozzá konkrét célirányos fejlesztő feladatot kapcsolunk, például arra kérni diákjainkat, hogy az adott éghajlati terület környezeti jellemzőit beazonosítsák, felsorolják. Lehetséges természetesen az általunk való bemutatás is, miközben a diákok a tájat szemlélik (2. melléklet, 3. melléklet). Az oldal a tour-hoz linket hoz létre, ezt könnyűszerrel átalakíthatják a „link to qr kód” Google-keresésre kiadott első oldalon (4. melléklet). A kész tour-ok megjelenési felülete a Poly Google oldala, itt már meglévő tour-ok között is válogathatunk, konkrét városra, országra keresve (5. melléklet).

A tankönyvben szereplő ábrák (térképvázlat, térkép, táblázat, rajz, képi megjelenésű ábrák) a bemutatott jelenségek legtipikusabb jellemzőit leegyszerűsítve emelik ki, hozzájárulva a helyes képzetek kialakításához, az információk megfelelő értelmezéséhez. Funkciójukat tekintve, amellett hogy barátságosabbá teszik a megjelenést, a diákok érdeklődését is felkeltik.

Az ismeretek megerősítésére, a megismerési funkciók fejlesztésére (a különbségeket figyelembe véve) többszoros, több érzékszerv mozgósítását lehetővé tevő multiszenzorialitás jellemző. A tanulás eredményessége érdekében a diákok az ismereteket több érzékszerv működésén keresztül sajátítják el (látás, hallás, tapintás, mozgás). A tantárgyközi képességfejlesztés széles tárházát biztosítja a tankönyvi témák, feladatok sokszínűsége, egyaránt megjelenik az olvasás, a szövegértés, az értelmezés, a mérés-számolás,

a természettudományos ismeretszerzés, megfigyelés, megismerés, vizsgálódás képességének a fejlesztése is.

A munkafüzeti feladatok típusai, többek között a fogalmak összekötése, a labirintus-feladatok megoldása, indirekt módon fejlesztik a gyerekek finommotorikai képességeit, vonalvezetését, mozgáskoordinációját. A tantárgy fejleszti a gyerekek egyéb manuális képességeit is: a szem-kéz koordinációt; tanári irányítással a különböző tevékenységek, kísérletek, vizsgálódások páros munkában vagy önállóan való végrehajtása hatással van a társas és szociális kompetenciájukra. A munkafüzeti feladatok összeállításánál azt a koncepciót tartottuk szem előtt, hogy a kognitív képességek fejlesztése szempontjából a lépések egymásra épüljenek, így nagyobb arányban az alpműveletek dominálnak, melyek a tanulási folyamatban gyakorlással (ráismerés, kiválogatás, összehasonlítás, csoportosítás, soralkotás) elsajátíthatóak. Az ismeretek begyakorlásával lehetőség van a tudásbővítésre, a fogalmi háló megerősítésére, kiterjesztésére, esetleges módosítására, az ábraelemzés és a modellalkotás fejlesztésének algoritmusára. A lépcsőzetes fejlesztés lehetővé teszi mind az elemi képességek, mind a magasabb fokú gondolkodási műveletek alkalmazását. Ehhez nyújtanak segítséget a különböző tevékenységekre épülő, a finommotorika fejlesztésére irányuló feladatok a munkafüzetben és a hozzá tartozó mellékletekben. Adott munkafüzeti feladatnál utalunk a mellékletben megtalálható oldalakra. Ott a gyűjtemény a biztonságos, körültekintő feladatvégzésre is figyelmezteti a diákokat a piktogramokkal.

ÁLTALÁNOS BEVEZETŐ A TANKÖNYV HASZNÁLATÁHOZ

A 8. évfolyam tankönyvei, munkafüzetei és mellékletei azonos szemlélettel és egységes szakmódszertani és gyógypedagógiai módszertani koncepció alapján készültek. A tervezés és megírás az akkor érvényben lévő Nemzeti alaptanterv, Földünk-környezetünk műveltségi terület, valamint a 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet szerinti 11.1.1.08. Földrajz megnevezésű tantárgy kerettantervi előírásainak, koncepciójának figyelembevételével készült, ezért együtt mutatjuk be azokat. Döntésünket indokolja, hogy a tankönyvválasztás általában nem egy, hanem több évre szól.

Az óraszámokat tekintve a kerettantervi ajánlás szerint a 6. évfolyamon heti egy, a 7. évfolyamon ugyanakkor kettő, és a 8. évfolyamon pedig egy óra a javaslat. Célszerű azonban ezen módosítva a 7. és 8. évfolyamon az óraszámot egyaránt heti 1,5 órában megállapítani. A tankönyv ezen óraszámokhoz igazodva tartalmazza a tananyagokat, így a hatodikos tankönyv tartalma heti egy, a nyolcadikos pedig a heti 1,5 órához lebontva jeleníti meg az ismereteket. Ez azt jelenti, hogy az éves óraszám a hatodikos tankönyv esetében 37, a nyolcadikos tankönyvben pedig évi 55 óra (az óraszámok pontos didaktikai lebontására a fejezetek bemutatása során kitérünk).

A nyolcadikos tankönyv tananyagának elrendezése lényegében a résztől az egész felé haladó logikát követi, a lokális, helyi, a közvetlenül is tapasztalható ismeretekkel (Magyarország földrajza) kezd, és a távoli felé halad. Az első két témakör Magyarország földrajzi ismereteivel foglalkozik, majd fokozatosan távolodunk el hazánktól Európa többi térségébe, végül a többi kontinensre, a távoli tájak területére. Induktív gondolkodást fejlesztve, az egyedi dolgokból kiindulva fogalmazunk meg általános következtetéseket.

A tankönyvi fejezetek egységese a tananyag nehézségi szintjét tekintve. A fejezetekre való bontásnak a tartalom mellett fontos szempontja volt, hogy azok közel azonos terjedelműek legyenek, a fejezetek közepén részösszefoglalásokkal (8. évfolyamon hat fejezet van, 8-9 témával). A tankönyvben tananyagegységként rövid, leíró ismereteket közvetítő információk vannak, ezek megismerését, elsajátítását gyakorló, automatizáló és tevékenységközpontú feladatok segítik. Minden tananyag a fokozatosság elvét követve épül fel, elősegítve a differenciálást a gyakorlófeladatok sokszínűségével, melyek – a gyakoroltatás mellett – biztosítják a magasabb absztrakciós szintet igénylő feladatokkal a különböző módszertani formában (csoportban, párban és önállóan) megvalósuló fejlesztést is. A tankönyvi tartalom épít a diákok előzetes ismereteire.

Tematikai egységek a nyolcadikos tankönyvben:

1. Magyarország a Kárpát-medencében
2. Magyarország gazdasági élete
3. A mi kontinensünk: Európa
4. Európai országok földrajza
5. Európán kívüli kontinensek földrajza
6. Globális problémák

A tananyag elsajátítását a leckék szerkezeti felépítése is segíti, mely az új ismereteket feldolgozó lecke esetében az alábbiak szerint történik:

2. Hazai tájakon

Emlékszel? Alföld, Kisalföld, Északi-középhegység, Dunántúli-középhegység, Dunántúli-dombvidék, Alpokalja, Duna, Tisza, Balaton, Budapest

1. Mi a domborzat?
2. Milyen magasak az alföldek? Milyen színnel jelölik a domborzati térképen?
3. Milyen magasságban fekszenek a domboságok? Milyen színnel jelölik?
4. Milyen színnel jelölik a hegységeket? Milyen magasak a hegységek?

Kedves Utazó! Maszat vagyok Ismét. Legutóbb elmeséltem, hogy a gazdámmal Kiskunhalason élek. Ma egy képzeletbeli útra indulunk, hogy megnézzük, milyen tájakat találunk Magyarországon. Kiskunhalas az Alföldön fekszik. Az Alföld Magyarország egyik nagytája. Azt már tudod, hogy hazánkban összesen hat **nagytáj** van (2.1. ábra).

5. Olvasd le hazánk nagytájainak nevét a 2.1. ábráról!
6. Fogalmazd meg, hogy merre fekszenek az egyes nagytájak egymáshoz képest! Próbáld meg minél többféleképpen megfogalmazni!

2.1. ábra. Magyarország nagytájai

Nagytájaink domborzata

Alföld
 Az **Alföld** Magyarország legnagyobb nagytája, hatalmas síkság. A neve is jelzi, hogy **alföld**, tehát 0–200 m magasságban fekszik. Két nagy folyó szeli át: a **Duna** és a **Tisza**. Felszínét a két nagy folyó töltötte fel. Elsősorban lösz és homok borítja. A lösz nagyon apró szemcséjű kőzetanyag. Apróbb a homoknál, és nagyon jó talaj alakult ki rajta. Kisebbségi alföldünk neve **Kisalföld**, amit kettészeli a Duna. Területét

Magyarországi nagytájak

10

13. Milyen intézmények vannak a fővárosban? Versenyeztek, ki tud többet felsorolni!

Szomszédaink

Magyarország csak egy a Föld sok országja közül. Ahogy a lakóhelyünkön is vannak szomszédaink, úgy hazánknak is vannak országsszomszédai.

2.5. ábra. Hazánk szomszéd országai

14. Egy repülőgép éri el hazánk légtérét déli irányból. Adj utasításokat a fedélzeti tisztnek, hogy merre kell vezetnie a gépet, ha az egyes szomszéd országokba akar jutni! Olvasd le a válaszokat a 2.5. ábráról!

Összefoglalás

Magyarország nagytájai: Alföld, Kisalföld, Északi-középhegység, Dunántúli-középhegység, Dunántúli-dombvidék, Alpokalja.
 Két legjelentősebb folyónk: Duna, Tisza.
 Legnagyobb tavunk: Balaton.
 Fővárosunk: Budapest.

13

Az egyes témakörök elkülönülését segítik a különböző fejezetek színkódjai, a leckék elkülönülését pedig azok számozása, a háttérszín és a betűszín különbözősége a lecke egyéb részeitől.

Minden lecke a már tanult ismeretekre vonatkozó ismétlő *Emlékszel?* résszel indul, felsorolva az emlékezéshez, az emléknymok előhívásához bizonyos kulcsszavakat (*Alföld, Tisza*) és az azokhoz szorosan kapcsolódó ismétlő kérdéseket (*Mi a domborzat?*).

A tankönyvi szöveg közvetlen hangvételt alkalmaz, és megszólítja a diákokat: *Kedves Utazó!, Kedves Térképsz!, Kedves Úrhajós!*, éreztetve, hogy ez a tankönyv használójának, a diáknak fontos ismeretforrása, neki íródott, bátran használja, bátran kérdezzen, forgassa.

A lényeges, fontos fogalmak a leckékben egyrészt vastagon kiemelve (**nagytáj**), másrészt külön sávban, oldalt (*Magyarországi nagytájak, Alföld, Duna*) megjelenítve vannak.

Az oldalsávban szerepelnek az online feladatokra mutató QR-kódok is.

A leckéhez tartozó ábrák a többcsatornás tanulási folyamat nélkülözhetetlen elemei, hármas egységben jelennek meg, egyrészt maga a kép, másrészt a rá való utalás a lecke tartalmi részében, valamint a hozzá kapcsolódó funkcionális kérdés az ismeretek elsajátításához.

A leckék végén az adott téma legfontosabb gondolatai szerepelnek az *Összefoglalás* egység alatt.

Útmutatás a mellékletben szereplő piktogramokhoz:

A TANKÖNYV, A TANKÖNYVI ÉS A MUNKAFÜZETI LECKÉK SZERKEZETÉNEK BEMUTATÁSA

I. fejezet: Magyarország a Kárpát-medencében	
A fejezet céljai: ● Irányok, világtájakra vonatkozó ismeretek átismétlése, gyakorlása, alkalmazása. ● Felszínformák felismerése, térképek értelmezése. ● A medencejelleg következményeinek bizonyítása. ● A nemzetiségi és nyelvi jellemzők, valamint az állami jelképek megismerése. ● A településfajták, a településhálózat, a közigazgatási egységek és a közlekedés. ● Az idegenforgalom szerepének bemutatása. ● Az elsajátított ismeretek rendszerezése, ellenőrzése.	
Koncentráció: Földrajz: földrajztanuláshoz szükséges alapkészségek megalapozása: helymeghatározás, információ leolvasása domborzati és tematikus térképekről, ábrákról, adatgyűjtés az internetről, időjárás térképek, előrejelző rendszerek. Matematika: mennyiségek kifejezése, összehasonlítása, százalékszámítás, az egyenes arányosság grafikonja.	
A fejezet feldolgozásához ajánlott idő az ellenőrzéssel együtt: 9 óra	
Itt élünk – Ismétlés	Szükséges eszközök: ● tankönyv ● munkafüzet ● általános iskolai földrajzi atlasz ● QR-kódot beolvasó eszköz (tablet vagy mobiltelefon)
	Feladatok: Irányok, világtájakra vonatkozó ismeretek átismétlése, gyakorlása, alkalmazása. A lakóhely fontosabb jellemzőinek összegzése Kiskunhalas település példáján. Amennyiben lehetőség van rá, érdemes bevinni az atlaszbeli térképeken kívül egyéb térképeket (domborzati, közigazgatási) a saját településről és annak környékéről.
	Ajánlott munkaforma: ● frontális ● egyéni
Hazai tájakon	Szükséges eszközök: ● tankönyv ● munkafüzet ● általános iskolai földrajzi atlasz ● melléklet

	Feladatok: Tájékozódás hazánk domborzati térképén. Felszínformák felismerése, a hazai tájakra vonatkozó ismeretek megerősítése, különböző típusú térképek értelmezése (domborzati, közigazgatási), szemléleti és logikai térképolvasási képesség fejlesztése. Ajánlott munkaforma: ● frontális ● csoportos / páros ● egyéni
A napfény országa	Szükséges eszközök: ● tankönyv ● munkafüzet ● internetkapcsolat és okostelefon / tablet ● általános iskolai földrajzi atlasz ● QR-kód-olvasó alkalmazás Feladatok: Érdeemes tisztázni az éghajlat kialakításában szerepet játszó tényezőket: Egyenlítőtől való távolság (észak felé csökken a januári középhőmérséklet); óceántól való távolság (kelet felé csökken a csapadék mennyisége, hidegebbek a telek a tengerek eltérő hőkapacitása miatt); domborzat; szelek. Ezt követően a medencejelleg éghajlati következményeinek bemutatása és éghajlati diagramok elemzése. Mutassunk olyan éghajlati diagramot is, melyen egyszerre szerepel a hőmérséklet és a csapadék ábrázolása. Ajánlott munkaforma: ● frontális ● egyéni
Már ennyit tudok a lakóhelyemről – Rendszerezés	Szükséges eszközök: ● tankönyv ● munkafüzet ● melléklet ● színes ceruza, zsírkréta, papírlap, gyurma, krepp-papír, olló ● tálca, homok, papírhajó, hajszáritó Feladatok: Az ismeretek rendszerezése a tankönyvi kérdések és ábrák segítségével páros munkában. A munkafüzeti játékos, kreatív feladatok páros munkában vagy csoportban való megoldása. A

	homokasztal és a szél hatására kialakuló formák hajszárítóval való bemutatása tanári demonstrációs vizsgálatként. Ajánlott munkaforma: ● frontális (tanári demonstrációs kísérlet) ● csoportos / páros ● egyéni
Sokszínű magyarság	Szükséges eszközök: ● tankönyv ● munkafüzet ● melléklet
	Feladatok: A nemzetiségi és nyelvi jellemzők megismerése Magyarország területén. A magyar állam jelképei. Ajánlott a frontális osztálymunka a beszélgetés módszerével. Hungarikumok megbeszélése páros munkában.
	Ajánlott munkaforma: ● frontális ● csoportos / páros ● egyéni
Településeink és közlekedésünk	Szükséges eszközök: ● tankönyv ● munkafüzet ● internet
	Feladatok: A településfajták, a településhálózat, a közigazgatási egységek és a közlekedés. A megyék megismeréséhez játékos feladatok találhatóak különböző online oldalakon, pl Wordwall (6. melléklet), ezt követően érdemes megoldani a munkafüzet <i>Megyéink</i> feladatát.
	Ajánlott munkaforma: ● frontális ● csoportos / páros ● egyéni
Turistaként Magyarországon	Szükséges eszközök: ● tankönyv ● munkafüzet ● internet

	Feladatok: Az idegenforgalom szerepe a gazdaságban, eltérő jellegű körzetek bemutatása. Érdemes különböző csoportokat kialakítani vagy önálló tevékenységként elkészíteni a diákoknak a plakátot, digitális vagy papíralapon, különböző, az interneten talált információkkal, erre többféle honlap is lehetőséget ad: Google diák, Canva, Google site (7. melléklet) Ajánlott munkaforma: ● csoportos / páros ● egyéni
Már ennyit tudok a településekről – Összefoglalás	Szükséges eszközök: ● tankönyv ● munkafüzet ● melléklet
	Feladatok: Az ismeretek rendszerezése a tankönyvi kérdések és ábrák segítségével páros munkában. A munkafüzeti játékos, kreatív feladatok páros munkában vagy csoportban való megoldása. Ajánlott munkaforma: ● frontális ● csoportos / páros ● egyéni
II. fejezet: Magyarország gazdasági élete	
A fejezet céljai: ● A természeti erőforrások csoportosítása. ● Hazai ásványkincsek, energiatermelés, iparágak, környezetszennyezés. ● A mezőgazdasági termelés jellemzői és környezeti problémái. ● Az élelmiszer feldolgozásának jellemzői. ● Természeti értékek meghatározása, a természet- és környezetszennyezés által okozott károk. ● Kulturális hungarikumok megismerése.	
Koncentráció: Földrajz: Hiányos térkép kiegészítése, adatok elemzése kördiagram segítségével. Adatgyűjtés és vizualizáció. Informatika: Digitális kompetencia fejlesztése internetes keresés segítségével, információ gyűjtése, rendszerezése, bemutatása, összefüggések feltárása.	
A fejezet feldolgozásához ajánlott idő összefoglalással és ellenőrzéssel együtt: 8 óra	

Mely természeti erőforrásokkal gazdálkodhatunk?	Szükséges eszközök: ● tankönyv ● munkafüzet ● melléklet
	Feladatok: A természeti erőforrások csoportosítása elhelyezkedésük és felhasználásuk alapján. Az <i>energia</i> rész feldolgozása, érdemes hétköznapi példákat említeni a tanulóknak, ők mire használják az energiát, milyen természeti értékeket ismernek.
	Ajánlott munkaforma: ● frontális ● csoportos / páros ● egyéni
Mit gyártunk itthon?	Szükséges eszközök: ● tankönyv ● munkafüzet ● internet ● általános iskolai földrajzi atlasz
	Feladatok: A hazai ásványkincsek, energiatermelés, iparágak bemutatása, a környezetszennyezés és annak megelőzése. Megnézni az adott település áramszolgáltató weboldalait, egyes berendezések energiafelhasználását, az áram árát. Hazánk energiatermelésének %-os megoszlását a megújuló és nem megújuló energiaforrások tükrében, ehhez ajánljuk az Energiakaland és a KSH weboldalának használatát (8. melléklet).
	Ajánlott munkaforma: ● frontális ● csoportos / páros ● egyéni
Mi terem a földjeinken?	Szükséges eszközök: ● tankönyv ● munkafüzet ● a mini üvegházhoz szükség van virágcserepre, virágföldre, egy ásványvizes palackra és magvakra
	Feladatok: A mezőgazdaság földrajzi alapjainak elsajátítása és a mezőgazdasági termelés környezeti problémáinak megértése. Mini üvegház készítése.

	Ajánlott munkaforma: ● frontális ● csoportos / páros ● egyéni
Hogy kerül étel az asztalunkra?	Szükséges eszközök: ● tankönyv ● munkafüzet ● melléklet
	Feladatok: Az élelmiszer-gazdaság fogalmának bevezetése, és az élelmiszer feldolgozásának jellemzői. Az ipari növények szerepének megértése az állattartásban és az iparban.
	Ajánlott munkaforma: ● frontális ● csoportos / páros ● egyéni
Környezeti értékeink védelme	Szükséges eszközök: ● tankönyv ● munkafüzet ● melléklet ● internet és okostelefon / tablet ● QR-kód-olvasó alkalmazás
	Feladatok: A természeti értékek meghatározása, védelmük fontosságának és módjainak bemutatása. A természet- és környezetszennyezés által okozott károk és az egyéni felelősség megértése. A leckében szereplő értékek lehetőséget adnak hazánk természeti értékeinek a megismerésére. Az egyes témákban (nemzeti parkok) érdemes csoportokat kialakítva dolgozni: <i>"Mit tehetsz te?"</i> rajzokat készíteni, képregényben, plakáton digitális vagy papíralapon megjeleníteni. Többféle honlap is hasznos lehet: Google diák, Canva, Google site, Power point (12. melléklet).
	Ajánlott munkaforma: ● csoportos / páros ● egyéni
Nemzeti értékeink védelme	Szükséges eszközök: ● tankönyv ● munkafüzet ● internet és okostelefon / tablet ● QR-kód-olvasó alkalmazás

	Feladatok: A védelem lényegének megértése, a védett helyeken engedélyezett tevékenységek megismerése. Kulturális hungarikumok megismerése, a hungarikumok weboldal használata (13. melléklet). Ajánlott munkaforma: ● frontális ● csoportos / páros ● egyéni
III. fejezet: A mi kontinensünk: Európa	
A fejezet céljai: ● A domborzati adottságok természet- és társadalomföldrajzi következményeinek feltárása. ● Az óceánok, tavak és folyók szerepe a kontinens életében. ● A szomszédos országok jellemzése. ● Az Európai Unió bemutatása.	
Koncentráció: Földrajz: A fokhálózat használata. A földgömbön és térképen való tájékozódás fejlesztése. Természeti jellemzők csoportosítása megadott szempontok alapján. Térkép kiegészítése, tájékozódás fejlesztése. Történelem: A közös európai kultúra alapjainak ismerete. Vizuális kultúra: A térlátás és a vizuális memória fejlesztése.	
A fejezet feldolgozásához ajánlott idő összefoglalással és ellenőrzéssel együtt: 11 óra	
Magyarország Európában	Szükséges eszközök: ● tankönyv ● munkafüzet ● internet és okostelefon / tablet ● QR-kód-olvasó alkalmazás Feladatok: Hazánk elhelyezése Európában. A kontinens partvonala tagoltságának következményei és ezek megértése. A földrajzi fokhálózat felidézése. A fokhálózat ismétléséhez ajánlott tanári magyarázó videó (12. melléklet). Ajánlott munkaforma: ● frontális ● csoportos / páros

Európa változatos domborzata	Szükséges eszközök: ● tankönyv ● munkafüzet ● melléklet ● internet és okostelefon / tablet ● QR-kód-olvasó alkalmazás
	Feladatok: A szerkezetalakító folyamatok és a külső erők felszíni következményeinek megértése, és a domborzati adottságok természet- és társadalomföldrajzi következményeinek feltárása. Tájékozódás a földrajzi térben a helyes atlaszhasználat megbeszélésével. Ajánlott alkalmazás a domborzat megértéséhez: LandscapAR augmented reality. Az alkalmazást a Play áruházból elindítva, majd adott térképi ábrázolás fölé tartva (12. melléklet) használjuk.
	Ajánlott munkaforma: ● frontális ● csoportos / páros ● egyéni
Európa vizei	Szükséges eszközök: ● tankönyv ● munkafüzet ● internetkapcsolat és okostelefon / tablet ● QR-kód-olvasó alkalmazás
	Feladatok: Természeti jellemzők csoportosítása megadott szempontok alapján. Térkép kiegészítése, tájékozódás fejlesztése. Fogalmak és meghatározások párosítása, logikai kapcsolatok kialakítása. <i>A vizek védelme</i> munkafüzeti feladat esetében a környéki folyók beazonosítása Magyarország domborzati térképén.
	Ajánlott munkaforma: ● frontális ● csoportos / páros ● egyéni
Hogyan változik az éghajlat Európában?	Szükséges eszközök: ● tankönyv ● munkafüzet ● melléklet ● internetkapcsolat és okostelefon / tablet ● QR-kód-olvasó alkalmazás

	Feladatok: Az éghajlatot meghatározó tényezők átisméltése. Az óceánok szerepének megértése a csapadék eloszlásában és a hőmérséklet változásában. A domborzat és a tengeráramlások éghajlat-módosító hatásainak bemutatása. A pedagógus készíthet a Tour Creator oldalon a szemléltetéshez és a megértés elősegítéséhez tour-t, az ajánlott példa szerint (13. melléklet). Ajánlott munkaforma: ● frontális ● csoportos / páros ● egyéni
Földrajzi övezetesség Európában	Szükséges eszközök: ● tankönyv ● munkafüzet Feladatok: A természeti adottságok szerepének megértése az európai társadalmi-gazdasági életben. A pedagógus készíthet a Tour Creator oldalon a szemléltetéshez és a megértés elősegítéséhez tour-t, az ajánlott példa szerint (13. melléklet). Ajánlott munkaforma: ● frontális ● csoportos / páros ● egyéni
Európa természeti jellegzetességei – Rendszerezés	Szükséges eszközök: ● tankönyv ● munkafüzet Feladatok: Az elsajátított ismeretek rendszerezése. Az eddigi fogalmak, ismeretek rendszerezése, megerősítése a tankönyvi kérdések és összefoglaló ábrák alapján, tanári magyarázattal. Ajánlott munkaforma: ● frontális ● csoportos / páros ● egyéni
Kalandozás Európa országaiban	Szükséges eszközök: ● tankönyv ● munkafüzet ● melléklet ● internetkapcsolat és okostelefon / tablet ● QR-kód-olvasó alkalmazás

	Feladatok: A kontinens földrajzi, kulturális és etnikai sokszínűségének feltárása és az előregedő társadalom gazdasági következményeinek megismerése. Ajánlott munkaforma: ● frontális ● csoportos / páros ● egyéni
Nézzünk szét a szomszédban!	Szükséges eszközök: ● tankönyv ● munkafüzet ● melléklet Feladatok: A szomszédos országok nevének elsajátítása a térlátás és a vizuális memória fejlesztésével. A térképen való tájékozódás fejlesztése vaktérkép kiegészítésével. Ajánlott munkaforma: ● frontális ● csoportos / páros ● egyéni
Egyesülve a sokféleségben	Szükséges eszközök: ● tankönyv ● munkafüzet ● internetkapcsolat és okostelefon / tablet ● QR-kód-olvasó alkalmazás Feladatok: Az Európai Unió kialakulásának és jellemzőinek bemutatása. A tagállamok és csatlakozásuk időpontjának meghatározása térkép segítségével. Ajánlott munkaforma: ● frontális ● csoportos / páros ● egyéni
Már ennyit tudok Európáról – Összefoglalás	Szükséges eszközök: ● tankönyv ● munkafüzet Feladatok: Az elsajátított ismeretek rendszerezése. Az eddigi fogalmak, ismeretek rendszerezése, megerősítése a tankönyvi kérdések és

	ábrák alapján, tanári magyarázattal. Az ismeretek alkalmazása különböző feladatok megoldása során, pármunkában ajánlott. A munkafüzeti feladatok összetettsége is indokolja a tanári irányítással történő feladatmegoldást. Ajánlott munkaforma: ● frontális ● csoportos / páros ● egyéni
IV. fejezet: Európai országok földrajza	
A fejezet céljai: ● Németország, Franciaország, az Egyesült Királyság és Oroszország gazdasági és kulturális jellemzői. ● Észak- és Dél-Európa országainak bemutatása.	
Koncentráció: Földrajz: Lényegkiemelő és összehasonlító képesség fejlesztése a közös és egyedi földrajzi környezeti vonásoknak, azok okainak és következményeinek feltárásával. A kritikai gondolkodás fejlesztése a társadalom nagymérvű környezetátalakító tevékenysége következményeinek feltárásával. Történelem: Az európai történelem hatása a jelenkori társadalom és gazdaság jellemzőire.	
A fejezet feldolgozásához ajánlott idő az ellenőrzéssel együtt: 9 óra	
Németország földrajza	Szükséges eszközök: ● tankönyv ● munkafüzet
	Feladatok: Németország földrajza, az európai gazdaság motorjának elemzése. A munkafüzet 2. feladatát célszerű átbeszélni a diákokkal, mielőtt egyénileg / párban / csoportban dolgozni kezdenek rajta.
	Ajánlott munkaforma: ● frontális ● csoportos / páros ● egyéni
Franciaország földrajza	Szükséges eszközök: ● tankönyv ● munkafüzet ● internetkapcsolat és okostelefon / tablet ● QR-kód-olvasó alkalmazás

	Feladatok: Az élelmiszer-termelés és a könnyűipar hagyományainak, a modern ipar kialakulásának, földrajzi összefüggéseinek megértése. A munkafüzet 2. feladatát célszerű átbeszélni a diákokkal, mielőtt egyénileg / párban / csoportban dolgozni kezdenek rajta. Ajánlott munkaforma: ● frontális ● csoportos / páros ● egyéni
Az Egyesült Királyság földrajza	Szükséges eszközök: ● tankönyv ● munkafüzet ● internetkapcsolat és okostelefon / tablet ● QR-kód-olvasó alkalmazás Feladatok: Az Egyesült Királyság felépítésének, sokszínű kulturális hagyományainak és gazdaságának bemutatása. A munkafüzet 2. feladatát célszerű átbeszélni a diákokkal, mielőtt egyénileg / párban / csoportban dolgozni kezdenek rajta. Ajánlott munkaforma: ● frontális ● csoportos / páros ● egyéni
Európa vezető országai – Rendszerezés	Szükséges eszközök: ● tankönyv ● munkafüzet ● melléklet Feladatok: Az elsajátított ismeretek rendszerezése. Az eddigi fogalmak, ismeretek rendszerezése, megerősítése a tankönyvi kérdések és táblázatok alapján, tanári magyarázattal. A munkafüzeti feladatok összetettsége is indokolja a tanári irányítással történő feladatmegoldást. Ajánlott munkaforma: ● frontális ● csoportos / páros ● egyéni

Észak-Európa földrajza	Szükséges eszközök: ● tankönyv ● munkafüzet ● internetkapcsolat és okostelefon / tablet ● QR-kód-olvasó alkalmazás
	Feladatok: Észak-Európa országainak jóléte, gazdagsága okainak, összetevőinek értelmezése. A munkafüzet 2. és 3. feladatát javasolt a diákokkal átbeszélni, mielőtt dolgozni kezdenek velük.
	Ajánlott munkaforma: ● frontális ● csoportos / páros ● egyéni
A mediterrán országok földrajz	Szükséges eszközök: ● tankönyv ● munkafüzet
	Feladatok: Dél-Európa természetföldrajzi jellemzése. Ajánlott kitérni a domborzat és a természeti adottságok közötti összefüggésekre, és logikus következtetéseket levonni a beszélgetés módszerével, tanári irányítással.
	Ajánlott munkaforma: ● frontális ● csoportos / páros ● egyéni
Oroszország földrajza	Szükséges eszközök: ● tankönyv ● munkafüzet ● általános iskolai földrajzi atlasz ● internetkapcsolat és okostelefon / tablet ● QR-kód-olvasó alkalmazás
	Feladatok: Oroszország természeti és társadalmi alapjainak bemutatása. Közös atlaszhasználattal Oroszország Ázsia és Európa határán lévő területeinek leolvasása.
	Ajánlott munkaforma: ● frontális ● csoportos / páros ● egyéni

A mi kontinensünk, Európa – Összefoglalás	Szükséges eszközök: ● tankönyv ● munkafüzet ● internetkapcsolat és okostelefon / tablet ● QR-kód-olvasó alkalmazás
	Feladatok: Az elsajátított ismeretek rendszerezése. Az eddigi fogalmak, ismeretek rendszerezése, megerősítése a tankönyvi kérdések és táblázatok alapján, tanári magyarázattal.
	Ajánlott munkaforma: ● frontális ● csoportos / páros ● egyéni
V. fejezet: Európán kívüli kontinensek földrajza	
A fejezet céljai: ● A Föld éghajlati övezeteire vonatkozó ismeretek felelevenítése. ● A népesség területi eloszlása, a népességszám és befolyásoló tényezői. ● A kulturális élet földrajzi alapjai (nyelvek, vallások, rasszok). ● Afrika domborzatának és tájainak megismerése. ● Ázsia természetföldrajzi jellemzőinek feldolgozása azok okaival és társadalmi-gazdasági következményeivel. ● Észak-, dél- és közép-amerikai tájak bemutatása. Az Amerikai Egyesült Államok mint vezető világgazdasági hatalom. ● Az Északi- és a Déli-sarkvidék összehasonlító földrajzi jellemzése; a sarkvidék mint speciális élettér értelmezése.	
Koncentráció: Földrajz: Hatékony és önálló tanulás, ismeretszerzés fejlesztése a vízszintes és a függőleges földrajzi övezetesség természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti megnyilvánulásainak és hatásainak felfedezésével. A kritikai gondolkodás fejlesztése a földrészek társadalmi-gazdasági jellemzői és a természeti adottságok elemzésével. Vizuális kultúra: Térsejtelmet fejlesztése az ábrázolt térben való tájékozódással. Történelem: A felfedezések és gyarmatosítások hatása a jelenkorban.	
A fejezet feldolgozásához ajánlott idő az ellenőrzéssel együtt: 9 óra	
Változatos kontinensek	Szükséges eszközök: ● tankönyv ● munkafüzet ● melléklet

	Feladatok: A Föld éghajlati övezeteire vonatkozó ismeretek felelevenítése. A népesség területi eloszlásának elemzése. Ajánlott munkaforma: ● frontális ● csoportos / páros ● egyéni
A forráság földje – Afrika földrajza	Szükséges eszközök: ● tankönyv ● munkafüzet ● internetkapcsolat és okostelefon / tablet ● QR-kód-olvasó alkalmazás Feladatok: Afrika domborzatának és tájainak megismerése. A népességrobbanás következményeinek megértése. A trópusi mezőgazdaság változatos formái és az azokhoz kötődő életmódok különbségeinek feltárása. Ajánlott munkaforma: ● frontális ● csoportos / páros ● egyéni
Amerről felkel a nap – Ázsia földrajza	Szükséges eszközök: ● tankönyv ● munkafüzet ● internetkapcsolat és okostelefon / tablet ● QR-kód-olvasó alkalmazás Feladatok: Ázsia természetföldrajzi jellemzőinek okai, társadalmi-gazdasági következményei és a világ gazdasági folyamataival való összefüggésük. A földrajzi tényezők életmód-meghatározó szerepének felismertetése. Ajánlott munkaforma: ● frontális ● csoportos / páros ● egyéni

Az ígéret földjén, Észak-Amerikában	Szükséges eszközök: ● tankönyv ● munkafüzet ● melléklet
	Feladatok: Oksági gondolkodás fejlesztése az éghajlatot kialakító tényezők, a kontinens É–D-i nyitottsága értelmezésével.
	Ajánlott munkaforma: ● frontális ● csoportos / páros ● egyéni
Közép- és Dél- Amerika földrajza	Szükséges eszközök: ● tankönyv ● munkafüzet ● internetkapcsolat és okostelefon / tablet ● QR-kód-olvasó alkalmazás
	Feladatok: Térszemlélet fejlesztése Dél-Amerika térképén való tájékozódással.
	Ajánlott munkaforma: ● frontális ● csoportos / páros ● egyéni
Elszigetelt világ az óceánban – Ausztrália és Óceánia	Szükséges eszközök: ● tankönyv ● munkafüzet ● internetkapcsolat és okostelefon / tablet ● QR-kód-olvasó alkalmazás
	Feladatok: Ausztrália és Óceánia speciális fekvésének gazdasági, társadalmi és környezeti következményeinek megismerése.
	Ajánlott munkaforma: ● frontális ● csoportos / páros ● egyéni

A fagy világa – A sarkvidékek földrajza	Szükséges eszközök: • tankönyv • munkafüzet
	Feladatok: Az Északi- és a Déli-sarkvidék összehasonlítása földrajzi jellemzőik alapján és a sarkvidék mint speciális élettér értelmezése.
	Ajánlott munkaforma: • frontális • csoportos / páros • egyéni
Európán kívüli kontinensek – Összefoglalás	Szükséges eszközök: • tankönyv • munkafüzet
	Feladatok: Az elsajátított ismeretek rendszerezése. Az eddigi fogalmak, ismeretek rendszerezése, megerősítése a tankönyvi kérdések és táblázatok alapján, tanári magyarázattal.
	Ajánlott munkaforma: • frontális • csoportos / páros • egyéni
VI. fejezet: Globális problémák	
A fejezet céljai: • A globális környezeti kihívások megismerése. • A hőmérséklet-változások okozta éghajlati változások, a globális klímaváltozás jelenségének megértése, okai. • A népeség növekedés értelmezése, következményeinek feltárása. • A népességkoncentráció, a városok és népességszámuk fejlődési okainak elemzése és a népeség növekedéssel járó szociális problémák értelmezése.	
Koncentráció: Földrajz: Az éghajlatváltozás okainak és következményeinek megfogalmazása kapcsán az oksági gondolkodás fejlesztése. Etika: Felelős magatartás kialakítása, a természeti értékek iránti tisztelet, a tankönyvi ábrák, képek, példák, információk alapján. Szociális érzékenyítés, empátia fejlesztése a társadalmi különbségek bemutatása során szerepjátékkal. Informatika: Digitális kompetencia fejlesztése, a globális kihívásokra vonatkozó statisztikai adatok értelmezése, elemzése.	

Biológia: Alapvető közegészségügyi és járványtani ismeretek alapján valós helyzetek elemzése, cselekvési lehetőségek mérlegelése.	
A fejezet feldolgozásához ajánlott idő az ellenőrzéssel együtt: 6 óra	
Kihívások a világban	Szükséges eszközök: ● tankönyv ● munkafüzet ● internetkapcsolat és okostelefon / tablet ● QR-kód-olvasó alkalmazás
	Feladatok: A globális környezeti kihívások megismerése. A globális problémák szerepének feltárása az életminőség különbségeiben. Az emberi tevékenység környezeti veszélyeinek a megismerése.
	Ajánlott munkaforma: ● frontális ● csoportos / páros ● egyéni
Városok problémái és megoldásaik	Szükséges eszközök: ● tankönyv ● munkafüzet
	Feladatok: A népességkoncentráció, a városok és népességszámuk fejlődési okainak elemzése és a népességnövekedéssel járó szociális problémák értelmezése.
	Ajánlott munkaforma: ● frontális ● csoportos / páros ● egyéni
Változik az éghajlat?	Szükséges eszközök: ● tankönyv ● munkafüzet
	Feladatok: A földfelszín és a légkör hőmérsékletének változásai, hatásuk az éghajlatra. Az emberi hatások (globális felmelegedés, fokozódó üvegházhatás, az ózonréteg sérülése, savas esők) elemzése.
	Ajánlott munkaforma: ● frontális ● csoportos / páros ● egyéni

Egészség és betegség	Szükséges eszközök: ● tankönyv ● munkafüzet
	Feladatok: Alapvető közegészségügyi és járványtani ismeretek alapján valós helyzetek elemzése, cselekvési lehetőségek mérlegelése.
	Ajánlott munkaforma: ● frontális ● csoportos / páros ● egyéni
Az emberiség vagy a Föld problémái? – Összefoglalás	Szükséges eszközök: ● tankönyv ● munkafüzet ● melléklet
	Feladatok: Az elsajátított ismeretek rendszerezése.
	Ajánlott munkaforma: ● frontális ● csoportos / páros ● egyéni

A TANKÖNYVBEN ALKALMAZOTT ÚJSZERŰ TARTALMI ÉS MÓDSZERTANI MEGOLDÁSOK

A feladatok szerves része a „cselekvésorientált földrajzoktatás” („Händlungsorientiert Unterricht”) módszere, ahol a diák nemcsak passzív befogadója a tananyagnak, hanem aktívan vesz részt az ismeretek elsajátításában. Az élménypedagógia keretein belül, a tapasztalati tanulás során az „agy, szív és kéz” összekötése jelenik meg, ahol a tanulás a gyakorlati tapasztaláson alapul, a tervezett cselekvés, vizsgálódások tanári instrukciók szerinti elképzelésével, majd tanári segítséggel való végrehajtásával, a tapasztalatok megállapításával. Fejleszti a gyerekek szövegértését, kommunikációs képességeit, szókincsét, ábraelemzését, modellalkotását. A tanulás eredményessége érdekében a diákok az ismereteket több érzékszerv működésén keresztül sajátítják el (látás, hallás, tapintás, mozgás), a hagyományos eszközök és módszerek használata mellett a digitális eszközök használatával.

Az aktivitásokkal egybekötött tanulás hatására a gyermeknek a jobban működő információfeldolgozási csatornái aktiválódnak, így hatékonyabb lesz a tanulási folyamat. Erre a tantárgyközi módszerek alkalmazása is lehetőséget ad; a tankönyv felépítése lehetővé teszi a könnyű és változatos differenciálást, az egyéni haladási ütem alkalmazását.

A tankönyv fontos jellemzője az együttműködő (kooperatív) tanulásszervezés. Ez a módszer – a hagyományos iskolai gyakorlattal szemben – a tudást az egyes tanulók meglévő ismereteiből fokozatosan és közösen építi. A diákok együttműködő csoportokban dolgoznak, együtt gondolkodnak, így a tudás megszerzését közös munkájuk eredményeként élik meg.

JÁNLOTT TOVÁBBI SEGÉDANYAGOK, SZAKIRODALMAK

- http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Pedagogus_mestersgV2/92_Imnypedagogia.html (utolsó letöltés: 2020. augusztus 27.)
- Dr. Tánczos Judit (2006): Baj van a tanulással – Módszerek a tanulási zavarok korrigálásához. Pedellus Tankönyvkiadó
- Balogh László Gábor (2003): Tanulási stratégiák és stílusok, a fejlesztés pszichológiai alapjai.
- Karlovitz János: Tankönyvelmélet és tankönyvi alapviszonyok. Elektronikus szócikk. <http://taneszkozfigyelo.fw.hu/tanfigy4/04tan1.html> (utolsó letöltés: 2020. augusztus 27.)
- Makádi Mariann (2019): Kell-e tankönyv a földrajztanuláshoz? – Az újgenerációs földrajztankönyvek koncepciója. GeoMetodika. <http://foldrajztanitas.elte.hu/index.php/2019/01/21/kell-e-tankonyv-a-foldrajztanulashoz-az-ujgeneracios-foldrajztankonyvek-koncepcioja/> (utolsó letöltés: 2020. augusztus 27.)
- Balázs Brigitta 2020: Földrajz 6 Tanári kézikönyv
- Balázs Brigitta – Szilassi Péter – M. Császár Zsuzsa – Pál Viktor – Teperics Károly – Jász Erzsébet – Farsang Andrea (2017): Milyen a jó földrajztankönyv? GeoMetodika 1. 1. pp. 35–48. http://foldrajztanitas.elte.hu/wp-content/uploads/geometodika_2017_01_BB_tordelt.pdf (utolsó letöltés: 2020. augusztus 27.)
- Dárdai Ágnes. (2000): Az összehasonlító tankönyvkutatás nemzetközi tapasztalatai. Educatio 9. 3. pp. 498–508.
- Woodward, A. (1993): Do illustrations serve an instructional purpose in U. S. textbooks? In Britton, B. K. – Woodward, A. – Binkley M. (szerk.): Learning from textbooks. Theory and practice. Lawrence Erlbaum Associates Publisher, Hillsdale. pp. 115–134.
- Maródi Ágnes (2013): A tankönyvi képek és illusztrációk szerepe az oktatásban. Belvedere Meridionale 35. 4. pp. 101–107.
- NEMZETI ALAPTANTERV (2020): Magyar Közlöny, Magyarország hivatalos lapja, Budapest, 17. szám
- Makádi, Mariann (2018): Tanári kézikönyv. Földrajz 7–8. Budapest, Eszterházy Károly Egyetem Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, 194 p.

MELLÉKLET

- 1) Melléklet: Geoguess oldala

<https://www.geoguessr.com/free> (utolsó letöltés: 2020. augusztus 27.)

- 2) Melléklet: Geo tour szerkesztő oldala

<https://arvr.google.com/tourcreator/> (utolsó letöltés: 2020. augusztus 27.)

- 3) Melléklet: Poly Google oldala, ahol a létrehozott geo tour megjeleníthető, példa:

<https://poly.google.com/view/b7t3ogbcZo2> (utolsó letöltés: 2020. augusztus 27.)

- 4) Melléklet: Bármely link átalakítása a gyerekekkel megosztható QR-kóddá

<https://hu.qr-code-generator.com/> (Utolsó letöltés: 2020. augusztus 27.)

- 5) Melléklet: Geo tour-ok keresésének felülete

<https://poly.google.com/> (Utolsó letöltés: 2020. augusztus 27.)

- 6) Melléklet: Megyék tanulásához Wordwall felülete
<https://wordwall.net/hu> (Utolsó letöltés: 2020. augusztus 27.)
- 7) Melléklet:
<https://www.canva.com/> (Letöltés ideje: 2020. augusztus 27.)
<https://www.google.hu/intl/hu/slides/about/> (Utolsó letöltés: 2020. augusztus 27.)
<https://sites.google.com/new> (Utolsó letöltés: 2020. augusztus 27.)
- 8) Melléklet: Energia
<http://www.energiakaland.hu/> (utolsó letöltés: 2020. augusztus 27.)
<https://www.ksh.hu/energiagazdalkodas> (utolsó letöltés: 2020. augusztus 27.)
- 9) Melléklet:
<https://www.canva.com/> (Letöltés ideje: 2020. augusztus 27.)
<https://www.google.hu/intl/hu/slides/about/> (utolsó letöltés: 2020. augusztus 27.)
<https://sites.google.com/new> (utolsó letöltés: 2020. augusztus 27.)
- 10) Melléklet: Hungarikumok
<http://www.hungarikum.hu/> (utolsó letöltés: 2020. augusztus 27.)
- 11) Melléklet
<https://www.youtube.com/watch?v=BSSZB6GErcs> (utolsó letöltés: 2020. augusztus 27.)
- 12) LandscapAR augmaneted reality alkalmazás
<https://play.google.com/store/apps/details?id=de.berlin.reality.augmented.landscap-ar&hl=hu> (utolsó letöltés: 2020. augusztus 27.)
- 13) Melléklet: Tour creator példa biomok
<https://poly.google.com/view/b7t3ogbcZo2> (utolsó letöltés: 2020. augusztus 27.)